

Brém-Nagy Ferenc

KÖLCSÖNVETT TÖRTÉNETEK

Talum Attila fotóriporter emlékére

Egy fénykép valamikor a kilencvenes évek közepéről. Fekete-fehér fotó. Budapesten készülhetett. Valamelyik hajléktalan szállón. Hogy melyiken, azt csak az tudná megmondani, aki rendszeresen látogat ilyen helyeket, és jellegtelen apróságokból is képes azonosítani őket. A felvétel csak ilyenekkel szolgál. Egy helyiség részlete látható rajta. Mennyezete boltozatos, miként pincéknél szokásos. Fehérre festhették egykor, de a mész már nem alkot egységes felületet. Szürke foltok tarkítják, beázások vagy azok visszamaradt nyomai lehetnek. Háttérben, a falon szintén foltok látszanak. Eldönthetetlen, kosz vagy a leváló vakolat sebhelyei. Előtte vaságyak sorakoznak. Rajtuk többnyire csupasz szivacs-matrac, huzat nélküli párna, pokróc. Némelyiken van csak lepedő, ágynemű. Az ágy sor előtt, a kép közepén két férfi áll egymás mellett. Egyik fiatal, még szinte gyerek, a másik ötvenes éveiben járhat. A fiú éppen öltözik. Egyik lábát beledugta már sötét szövetnadrágja szárába, amelynek koraát térdmagasságban tartja két kezével, a másikkal – térdben behajlítva és felemelve – ugyanazt készül tenni. Vékony, fehér combjai eltűnnek egy hosszú, szűk atléta alatt. A szövet kirajzolja vézna, kissé előredőlő felsőtestét. Fejét felveti. Rendezetten nyírt, világos haján megcsillan a mennyezetről lógó neon fénye. Keskeny arcán ártatlan, már-már átszellemlő mosoly. A férfi a szomszédos ágy végének dőlve áll. Karját keresztbe-fonja a mellén. Kinyúlt pulóverje mintha ruha lenne, úgy leng rajta, egyedül domborodó hasán feszül meg kissé. Színehagyott farmernadrágját több helyen valamilyen sötétebb anyaggal foltozták meg. Mosolyog ő is, ám ebben nyoma sincs ártatlanságnak. Borostás, puffadt arca, résnyire szűkült, ferde metszésű szeme, épp csak elhúzott, vastag ajka a lemondás, a cinikus mindent tudás benyomását kelti. Az időtől ellopott, megmerevedett pillanat ez. Az örökké tett jelen, Ortega szavaival: két csúcsával egymás felé fordított kúp, múlt és jövő, érintkezési pontja. Két élet találkozása, amely soha nem létezik ebben a formában, megőrződése is csak a fotóriporter szándékának, szemének, gépének, az ezüstvegyületnek és a fényérzékeny papírnak köszön-

hető. Eljövendő történések csíráit rejtí, ahogyan benne foglaltatnak rég lezajlottak is. Én ezúttal így képzelem.

1

A fiú ekkor még nem sejt semmit. A vaku villanásának pillanatában nem tudja, ez lesz életének utolsó napja. Este féltizenegykor átvágott torokkal fekszik majd a Népliget egy félreeső helyén, a bokrok alatt. Hallja, amint testéből sziszegve spriccel a vér. Nemcsak hallja, érzi is a fülén az ütemesen ráömlő meleg folyadékot, amely meghül, megalvad pillanatok alatt, mielőtt újabb adag zúdulna rá. Nem ért semmit. Nyakán ég, lüktet a seb. Fél. Segítségért kiabál, de csak bugyborgó hangokat hallat. Fel akar állni, keze és lába azonban nem engedelmeskedik akarátának; megrándulnak, majd visszatérnek eredeti helyzetükbe. Felnéz az égre, a levelek között meglátja a kitelő holdat. Ez lesz az utolsó kép a világról, amit élő emberként lát. Még mozdul párat, még beletúr az avarba, amelyen fekszik, és amely nagy területen átítatódott a vérével.

Mondom, ekkor még nem sejt semmit. Felveszi a nadrágját, felhúzza a cipőjét, amin látszik a gondos ápolás, csillog még a szálló gyér világitásában is. Begombolja magán az inget, nyakkendőt köt, jól szabott, szűk mellénybe bújik. Hosszasan, precíz mozdulatokkal fésüli hátra a haját, meg-megvizsgálva az eredményt egy falra akasztott zsebtükörben. Elégedetlen, újra a fejéhez emeli a fésűt, igazít a frizuráján, megint megnézi magát. Többször megismétli a műveletet, mire elég jónak ítéli és otthagyja a tükört. Kétsoros, félhosszú zakó vesz magára. Kimondottan elegáns. Kiri a szálló alkotta, szegényes díszletből. Ha az utcán látná az ember, vállalkozónak, netán ügyvédnek gondolná leginkább, és valamelyik belvárosi irodaházba, puccos bútorok közé képelné. A férfi, aki végignézi az aprólékos készülődést, nem is állja meg egy hasonló tartalmú, gonoszkodó megjegyzés nélkül.

- Nem leszek én itt sokáig - mondja magabiztosan a fiú -, elterveztem már mindent. Egy kis idő kell még és vége lesz ennek a kínlódásnak. Majd meglátod.

Összeszedi az ágyán maradt ruhadarabokat, és miközben a szoba végében elhelyezett lemezszekrények felé lépked, emeltebb hangon, érezhetően ingerülten replikázik a férfival, aki ugyan semmit sem válaszolt az előző mondatra, de széles, egyszerre fölényes és megadó

mosolyra húzódó arca minden szónál beszédesebben elárulja a fiú tervének sikeréről alkotott véleményét.

- Nevezzél csak nyugodtan - kel ki magából az, arcát a felháborodás pírja önti el -, nevezzél! Majd nem nevetel, ha én már máshol leszek, te meg még mindig itt fogsz héderelni.

Lepedőbe göngyöli a többi ágyneműt, a hóna alá gyúri, majd hangosan kopogó léptekkel átmegy a szobán. Becsapja maga mögött az ajtót anélkül, hogy köszönne a férfinak, aki - miután kint is elhal a léptek zaja - nehézkesen ellendül az ágytámlától. Közben magában, alig hallhatóan dörmögi: - Szegény hülye.

A fiú kilép az utcára. Késő nyár van. Megáll a kapu előtt. Hunyorog a délelőtti verőfényben. Vár. Felnéz, aztán jobbra is, balra is, mintha nem tudná eldönteni, merre menjen. Mintha tanácstalan lenne. Valami megfogalmazhatatlan rossz érzés keríti hirtelen hatalmába. Talán eme alany- és tárgy nélküli szorongással üzen neki ekkor a közeledő vég. Nem tart tovább pár pillanatnál. Mit sem sejtván, a fiú nem veszi komolyan, ostobaságnak ítéli és elhessegeti magától. Elindul az utcán. Komótosan lépked. Megnézi a házakat, a szembejövő embereket, elidőz kicsit a csatorna felújításán dolgozók szemlélésével. Nem sokkal később, mintha mély álomból ocsúdna, az órájára pillant, és határozott, már-már sietős léptekkel indul el az utcán.

Sarkokon fordul be, apró tereken halad át. Egyre gyorsít, mintha késésben volna. Nem érdekli már semmi; nem lassítják meg járását sem a tilosat jelző közlekedési lámpák, sem a József utcában és a Mátyás téren strichelő lányok trágárul előadott ajánlatai.

A Teleki tér, a Szerdahelyi utca és a Karácsony Sándor utca találkozásánál éri el a 99-es busz vonalát. Türelmetlenül, toporogva áll a megállóban. Magában, ám hallhatóan szidja a buszt, ami soha nem jött még időben, a közlekedést általában és mindenkit, aki szerinte felelős érte. Látja a kövér, napbarnított férfit, aki félmeztelenül, viseltes bermudanadrágban, szakadozott kék papucsban megy az utcán a túloldali sarkon lévő kocsmá felé, jobb karja és a törzse között négy üres sörösüveget szorít, két kezében tart még hármat-hármat, mezítelen felsőttesten szinte egymást érik a sötétzöld tetoválasok; odébb, a piac szélső bódéi mentén sorba állított kerek szeméttároló konténerek között a törékeny öregasszonyt, aki a hulladékokban turkál, vézna, kissé hajlott testével, állán összefogott fekete kendőjével, bő ruhájával

bármelyik pillanatban felröppenni kész madár benyomását kelti; látja az önkiszolgáló étterem elé kitett asztalok mellett állva evőket, a kereszteződésen áthaladó 28-as villamost, a sínpálya mögött a vékony, szőke nőt, kezében két tele szatyorral, amint éppen kilép a használt bútorokat árusító üzletből, ami messze van, átellenben, a Kun utca sarkán.

Mindezt látja, de nem tudatosul benne, csak részben. Majd órákkal később, a rövid agónia alatt, azokban a pillanatokban, mikor enged kissé páni félelmének szorítása, idéződik fel benne, tablószerűen, egyszerre. Mintha a kiszámíthatatlan és kegyetlen sors egyszersmind telhetetlen is lenne. Keveselné a nyakán perzselő, lüktető seb fizikai fájdalmát és meg akarná fejelni egy másfélét, ám semmivel sem könnyebben viselhető ébresztve benne: a befejezés előtt egy gondolatnyi időre még megvilágosítva a felfogott és a látott, a megélt és a megélhető között húzódó hihetetlen széles szakadékot. A fiú arca megváltozik ekkor. Ha lenne mellette valaki, és közelről nézné, azt látná, hogy szemében leírhatatlan gyűlölet jelenik meg. Mozdul a szája, de átkai nem artikulálódnak, bugyborgás hallatszik meg sipítás és morgás különös, egymást váltó hangsorai. Aztán sírni kezd. Zokogás rázza az egész testét, könnye csorog végig halántékán, le a nyirkos, véres levelekre. A következő pillanatban szeme elkerekedik, rémület tölti be, mintha valakit látna maga előtt, akit ismer, akit várt, és akitől retteg egyszerre. S a lombok között ekkor felfénylik a csontfémér, kitelő hold.

Beáll a busz a megállóba. Tömve van. A leszállók a könyököket használják, hogy kiszakítsák magukat a tömegből, és az ajtóhoz jussanak. A fiú toporogva várja, hogy lekászálódjanak, aztán fellép a jármű alsó lépcsőjére. Próbál feljebb jutni, de senki sem mozdul beljebb. Felberreg a csengő. Ahol van, útját állja az ajtó becsukódó szárnyainak. Beljebb kell nyomakodnia valahogy. Megkapaszkodik a padlót és tetőt összekötő függőleges csőben, fellép a következő lépcsőfokra és felhúzódkodik. Nekifeszül az előtte magasodó testnek. Értzi mellkasán az elhízott, puha hátat, combján a tomport, az izzadságot, amely a csupán néhány pillanatig tartó, kényszerű egymáshoz préselődés alatt is átüt a középkorú nő viseltes trikóján, szoknyáján, át az ő ingén és nadrágján is. Viszolyogás fogja el az érintéstől. Szabadulni szeretne. Nem csukódnak be még teljesen az ajtószárnyak, amikor ellendül és visszalép a legalsó

lépcsőfokra. Hosszú pillanatokig rostokol a jármű bezárt ajtókkal a megállóban. A nehezen viselhető melegben és zsúfoltságban a mellkasa és combja után az egész testét verejtek önti el. Piszkosnak érzi magát, ápolatlannak.

Kibámul az ajtó keskeny üvegén. Nézi az elfutó, ütött-kopott házakat a Karácsony Sándor utca jobb oldalán. A megállóban elsőként száll le, várja, hogy ritkuljon a tömeg, de csak a Kőrös utcainál sikerül beljebb kerülnie és megállnia a bal oldali ülésor mellett. Szélesebb látótér nyílik meg ekkor előtte, noha nincs rá igazán szükség, pontosan ismeri a környéket, évek óta utazik nap-nap után ezen a vonalon. Néznie sem kell, tudja, mindjárt azt követően, hogy a busz befordul a Fiumei útról a Vajda Péter utcába, a Golgota tér átelleni oldalán feltűnnek a valahai Ganz-gyár üresen álló épületei, némelyik aljába kínai kereskedések költöztek az utóbbi időben, ahogyan azt is, hogy az utca azon oldalán, ami a háta mögött van, éppen most marad el mögöttük a kárpitos műhely, amelynek kirakatában sok évvel ezelőtt egy szépen renovált, antik füles fotelt állítottak ki. A szövet az idő múltával megfakult, ráncaiban megtelepedett a por, mára sokkal inkább jeleníti meg a korát, mint a gondos munkát, amellyel felújították, és amelynek szemléltetésére kitétték. Aztán a Golgota tér fái suhannak el előtte. A növények mintha már éreznék a közelítő őszt, mintha készülnének rá. Lombjuk dúsnak, üde zöldnek tetszik még, de törzsük körül vastag szőnyeggé álltak össze a lehullott levelek. A fiú lassan megnyugszik. Megszűnik benne a tartás attól, hogy elkésik, mintha a természet tetten érhető változása visszaállítaná benne az idő érzékeléstől független, változatlan rendjét.

Komótosan lépked a járdán a presszó felé, miután leszáll a Hungária körüti kereszteződés után, a Sporttelep megállónál. A reklámtáblákkal teleaggatott drótkerítés mögötti edzőpályán futballisták lézengenek. A presszó elé kített asztalok egyikénél, coca-colás napernyő alatt két férfi ül. Tarra nyírtak, bronzbarnák, kigyúrtak, felékszerezettek, nap-szemüvegesek. Sört isznak. A fiú odamegy az asztalukhoz. Köszön nekik. Alig méltatják figyelemre. Néhány szót vet neki oda az egyik, aztán a fiú sarkon fordul, átmegy az úttesten, és elindul a járdán, be a Népliget fái közé.

A fiú férfitprostituált, a presszóasztalnál ülők, a területet felügyelők, a bevétel egy részét zsebre tevők nem sokkal előbb elhangzott szavával

élve, buzikurva. Nem homoszexuális. Semmiféle érzelmet, izgalmat vagy gyönyört nem vált ki belőle azon férfiak teste, érintése, akik lopva idejárnak, hogy titkolni igyekezett, ám elfojthatatlannak bizonyuló vágyaikat rajta és a hozzá hasonlókon kielégítsék. A fiú számára mindez egyszerű üzleti tranzakció: ő a testét adja, amazok fizetnek érte. Eladó és vevő személytelen viszonya ez, melyet a kereslet-kínálat hidegen racionális törvénye irányít. Nem foglalkozik azzal, hogy a helyzetét értékelje, a tervei kötik le, azokat szövögeti, s ezt, amiben van éppen, útnak gondolja, amelyen végig kell mennie, hogy elérje őket, eszköznek a megvalósításukhoz.

A jó fedezékül szolgáló bokrok között letudott néhány sietős fuvar után, a tétlen le-feljárkálás közben, a zsebét tapogatja, az összehajtogatott, kidudorodó bankjegyeket. Újra és újra megszámolja a bevételt, levonja belőle a futtatóinak adandót, majd a maradékot hozzáadja félretett pénzéhez. Latolgat magában, oszt, szoroz, próbálja megsaccolni, mennyire számíthat még a nap végéig. Magatartása hasonlatos az utazókéhoz vagy a kirándulókéhoz, akik időnként előveszik a térképüket, felméri a már megtett és a még előttük álló utat, a maguk mögött hagyott távolságból merítvén erőt az előttük álló leküzdéséhez.

Késődélután egyszerre beáll a piac. Mintha valamiféle titkos, csak számukra fogható jelet kaptak volna, a liget kacskaringós járdáiról eltűnnek az egyedül, tétován sétáló, magukkal viaskodó férfiak. Mediterrán országok települései néptelenednek el így a délutáni szieszta idején. A fiú, miközben rója szokásos kacskaringós köreit, gyakorlott tekintettel vizslatja a szembejövőket. Régóta csinálja már; a ragadozó állatok bizonyosságával képes kiszűrni kuncsaftjait, akiket – ha úgy érzi, nem képesek maguktól megtenni az utolsó lépést – végső esetben ő szólít le. De most egyet sem lát. Párok andalognak arra, családok gyerekekkel. A fiú vár. Sétál, figyel és egyre vár. Furcsa anatómiája van a várakozásnak. Mintha valami, aminek eljövetelét kívánjuk, útját állná az időnek. Úgy tetszik, megáll, nem telik, holott igen, csak egymásra torlódnak részei, a percek, az órák, mint a gát tartotta víz hullámai, mígnem elemésztvén a torlaszt, túllendül rajta, visszatér rendes kereteik közé, olyan érzetet hagyva maga után, mintha felgyorsult volna, mintha hosszú-hosszú készülődés után egy hirtelen pillanat alatt múlt volna el mondjuk az egész délután.

A fiú feladja. Úgy dönt, nem vár tovább, hisz semmi értelme. Nem először ötlik fel benne a gondolat, ám délután és koraeste még meg tudta győzni magát, hogy maradjon. Nemsokára majd átfut rajta az is, ha nem vár, elmegy előbb, minden másképpen alakulhatott volna. Ezután szakad ki belőle a sírás, mert elhiszi, választhatott, dönthetett volna, és az, hogy most itt fekszik vérbe fagyva, az ő választásának, rossz döntésének következménye.

Elindul a buszhoz. Este van már. A ritkán álló, gyér fényű lámpák lekerekített tetejű sátrakat metszenek ki a liget sötétjéből. Időközben feltámadt a szél, fel-felerősödő hullámokban cibálja a fákat és a bokrokat. Kezét a zsebébe dugja, szorítja a pénzt, ami – miután nem sokkal előbb a két férfi megkereste és ő leszámolta nekik a sápot – a bevétel őt illető része. Kicsit elégedetlen, többre számított, ám vigasztalni akarván magát, elismeri, sokkal rosszabb napjai is voltak már. A sportpályával szemközt ér ki a ligetből. A presszó már bezárt. Átmegy az úttesten a buszmegállóhoz. Fel-le járkál a kis plexi-építményben. Nézi a késői idő ellenére zsúfolt Hungária körutat, úgy haladnak rajta a kamionok, mintha össze lennének egymással kötve, aztán megfordul, a néptelen sötétségbe tekint, ahol a távoli kéményeket övező vörös lámpakoszorúk függenek. A susogás, amit a szél csal ki a liget hajladozó fáiból, összeolvad a kamionok idehallatszó motorzajával, időnként különböző távolságokban felvijjog egy-egy sziréna.

Egy autó áll meg a fiú mellett. Lefut az anyósülés melletti ablak. Hangos rap árad ki. A sofőr az ablakhoz hajol, megszólítja a fiút. Gyors és egyszerű egyezkedés, ami után ő kinyitja az autó ajtaját és beszáll. A kocsi bántó sivitást hallatva száznolcvan fokos kanyart ír le, majd kilő, és egy rövidke út megtétele után eltűnik a ligetben.

A fiú kedvenc helye, az aprócska, bokroktól határolt tisztás felé navigálja az autót és vezetőjét. A középkorú, kövérkés férfi szó nélkül követi instrukcióit.

A fiút feldobja e nem várt fordulat. Már-már vidámnak is mondható hangulatban száll ki az autóból, várja meg, hogy kuncsaftja mellé érjen, és összeölelkezve indulnak el a bozótban megbújó tisztás felé.

Az aktus hosszabbra nyúlik a fiú által vártnál, hosszabbra az elképzelhetőnél, hosszabbra az elviselhetőnél is. Mintha a férfi egyáltalán nem akarna elélvezni. A fiú szenved, fáj a térd, a könyöke, amin támaszkodik. Szabadulni szeretne. Mozogni kezd, gyorsan, hátha az

sietteti a férfit is, ám az nem hagyja zavartatni magát. Megáll, visszafogja őt is. Amikor végre felgyorsul a mozgása, a fiú – közel érezve a menekvést – megkönnyebbül. Nem tudja, hogy amit siettet, az nemcsak az aktus, de egyúttal az ő végét jelenti. Nem látja, mert nem láthatja megjelenni a férfi kezében az egykezes kést, olyat, amelyiknek pengéjén egy gomb segíti a kinyitást. Csak azt érzi, hogy lüktetve élélvez, hogy megmarkolja feje tetején a haját, hátrahúzza a fejét, aztán a gyors, hűvös-csípős érintést a nyakán, amitől dőlni kezd belőle a vér. A hangját hallja még, amint azt mondja: – Dögölj meg, rohadt buzi! Aztán a csörtetést futó léptei nyomán. A fiú feláll, kezét a sebére tapasztja, majd pillanatokon belül a földre roskad.

2

A férfi már régen nem tesz különbséget a napok között. Ha megkérdezné valaki, egy lassan áramló, széles és mély folyamhoz hasonlítaná leginkább az idő múlását, olyanhoz, amit nem gyorsítanak meg összeszűkülő partok, nem tölti fel medrét semmiféle hordalék, nincs az útjában kő, amit hosszú és állhatatos munkával formálni tudna, nem képződnek benne szigetek a változás csalóka reményét nyújtva legalább, csak a tétován lebegő, bomló anyagmaradványok vannak, meg az állandósult áramlás van, ami változatlan intenzitásával leginkább a halott mozdulatlanság benyomását kelti benne. Tetszene a férfinak ez a metafora, találónak érezné, hiszen – gondolná – jobban megnézvén nem számtalan részecske határozott tartamra szóló egysége vagyunk-e valamennyien, mely azután megint elemeire bomlik, és ezek lassan-lassan felszívódnak a semmiben. Mondom, valami efféle mondana, gondolna, de nem kérdezi meg senki.

Egyedül áll a lepusztult szobában.

Amikor nehézkesen ellendül az ágy támlájától, azt követően, hogy hosszú ideig hallgatja a távozó fiú cipőjének kopogását a folyosón, és alig hallhatóan dörmögi az iménti szócsata lezárásaként, hogy „Szegény hülye!”, szóval ekkor, ebben a pillanatban merül fel benne – ki tudja miért –: bizony hosszasan kellene kutatnia az emlékezetében, ha egy olyan napot szeretne találni, amelyik valamiért, bármiért belévsődött.

Tűnődése – miközben összehajtogatja az ágyneműjét – hamar visszavezeti ahhoz a tizenkét év előtti tél végi kora délutánhoz, amelyen akárcsak gondos számítások nyomán a szomszéd épületek közül, azok

károsodása nélkül precízen kirobbantott felhőkarcoló, egy pillanat alatt, a környezete által szinte észre sem vehetően roppant meg, rogyott össze és esett darabokra az élete. Ma már, ennyivel később, pontosan tudja, voltak jelek; ha figyel, ha érti, és megfelelően értékeli őket, más irányt szabhatott volna az eseményeknek, vagy ha egészen nem is, legalább módosíthatta volna őket valamelyest. Ám tompa volt. Tompa és figyelmetlen. Furcsa félálomhoz hasonló állapotba ringatták, törték a mindennapok, áttetsző, könnyű fátlyat vontak köré, amin keresztül elnagyolt lett minden, kontúrokká egyszerűsödött, mosódott a világ. Csörlátás, szokták mondani erre az állapotra, ahol a cső végén, a figyelem előterében a folyton ismétlődő, motorikus tevékenységek állnak: a kényszerből végzett munka, hajsza a pénzért, az újabb és újabb – később szánalmasan kicsinynek tűnő – célok eléréséért való feszülés, miközben felfüggesztődik, megszűnik a perifériális érzékelés; az élet elfut az ember mellett.

Az ébredés gyors volt és megrendítő, a látvány kiteljesedése nevetéses, magától értetődő és pokolian fájdalmas egyszerre.

A férfi, miközben a szoba végében álló lemezszekrények egyikéhez viszi a cuccait, gondolatban – mint számtalanszor már, azóta –, leszáll a villamospótló buszról a gyermekkórháznál. Csipős szél fúj, apró, kemény, daraszerű hópelyheket hord. Nyakát behúzza, arcát, fülét próbálja minél inkább elrejtetni felhajtott gallérú kabátjában. Felnéz a vigasztalan, ólomszínű égre, és megkönnyebbülten a tudattól, hogy nincsen ma már semmi dolga, számára a szokottnál jóval hamarabb véget ért ez a pocsék nap, indul el a lakótelep felé. Ott még nem tudja – azaz már réges-régen igen, ám most átéli újra, mint akkor, mintha nem tudná –, mi várja otthon.

A Madarász Viktor utcán halad észak felé, az egymáshoz préselt tízeleteres panelházak komor, szürke sora mellett. Szembe fúj a szél. Járás közben kissé előredől, fejét le kell szegnie, hogy tompítsa valahogyan a karmoló hódara meg-megújuló rohamait. Hátról megy be a lépcsőházba. Rosszul zár az ajtó; az előtér egy részén is hó borítja a padló kerámiaköveit, finom, áttetsző, meg-megcsillanó rétegben. Ellépked a postaládákhoz, megnézi a sajátját, jött-e valami, majd látván, hogy üres, visszamegy és beszáll a liftbe. Hangos csikordulással indul vele felfelé a kabin. Nézi a koszlott, fehér alapon barna csíkos tapétát, a nyomógombok melletti sötétkék oszlopot, amelyen komótos lassúság-

gal egymást váltják a tüdősínben felvillanó számok. Ellazult már, felengedett, nyugalom szállta meg, mint a vándort, aki hosszú-hosszú gyaloglás után meglátja a távolban egy település templomtornyát, vagy ha éjszaka van, rebegő fényeit. Reflexszerűen kapcsolná fel a lépcsőházban a világítást, ám a mozdulat pillanatában tudja, felesleges, hónapokkal előbb elromlott és a házkezelőség a füle botját sem mozdítja a bejelentésekre. Máskor tán cifrát káromkodna, levezetvén ezzel mintegy az egész nap felgyülemlett feszültségét, a kiszolgáltatott, méltatlan helyzetben lévő ember eltúlzott kifakadásával, mikor a saját territóriumán belül érzi magát, ha olyan helyen adhat hangot nemtetszésének, ahol nem kell retorziótól tartania. De ma nyugodt és jókedvű. Néma marad. A liftajtó keskeny ablakán ki- és a kilencedikről felsűrődő gyér fény rajzolja meg haloványan az átjárót, ami a lakások ajtajai előtt futó folyosóra nyílik, és a lépcső fölötti falrészbe épített karvas-tagságú rácsokat. Matat a kulccsal. Eltart egy darabig, mire a zárba tudja illeszteni, aztán elfordítja, következik a felső zár, hangos kattánás, enged a retesz. Nyitná az ajtót, ám az egy rövidke út után ellenáll lendületének. Be van akasztva a biztonsági lánc. Értetlenül áll. Bosszúsan mormog félhangosan. Megnyomja a csengőt. A magasan sivítő hangon túl ládbogást hall bentről, a fürdőszobaajtó csapódását. Felesége jön az ajtóhoz és beengedi. Kabátját, sapkáját a fogastra akasztja, táskáját alá a padlóra dobja, s miközben felszínesen tovább dohog, menne a folyosó végén nyíló konyha felé, de az asszony nem mozdul az útjából. Áll, mintha odaragasztották volna. Most veszi szemügyre jobban. Haja kócos, zilált, arca, nyaka vöröslök; szemében ijedtség, tanácstalanság.

- Korán jöttél haza... - mondja lenyelve a mondat végét; hangja remeg.

Fogyni kezd a férfi körül a levegő. Nyitja a száját, de hang nem jön ki rajta. Lépne előre, de az asszony nem engedi.

- Nem menj oda! - határozottan szól; időközben sikerült rendeznie vonásait, aztán akárha kövek lennének, úgy koppannak szavai: - Van ott valaki...

Egyszerre széjjelválasztódnak a képek, hangok és a jelentésük, messzire kerülnek egymástól; közöttük bénultan áll a férfi, s próbálja valahogyan újra összeilleszteni őket. Szemét a konyha bezárt üveges ajtajára mereszti. Kérdések tolnak fel benne, kérdések, amelyeket

nem mond ki, ám amelyekre kéretlen válaszként egy alak jelenik meg elmosódottan a vastag, cirádás üveg mögött. Kinyílik az ajtó. Barátja lép ki rajta. Az ő köntösét viseli. A dermedt csendben a férfi tekintete barátjáról az asszonyra rebben, majd vissza, aztán a földet nézi egy ideig. Megszólal, de nem tudja formálni a szavakat, elharapja, amit mondani akar, legyint egyet a levegőbe, majd lekapja a fogasról a kabátját, kimegy a lakásból és becsapja maga mögött az ajtót.

Betölti a szobát a lemezszekevény döngése. Az önnönmaga keltette zaj, mely visszatéríti gondolataiból a férfit, kicsit meg is rettentí. Ijedten néz jobbra-balra; látván, hogy senki sem figyelt fel rá, senki nem akarja rendre utasítani, nagyot sóhajt és homlokát a hideg fémhez szoritja. Hosszú pillanatokig marad így. Dühös. Halkan korholja magát, amiért hagyta, számtalan – láthatóan betartani nem tudott – fogadalom ellenére, megint hagyta, hogy magába szívja eme alja nincsen örvény. Tudja, nehezen szabadul majd tőle, tudja, újabb és újabb epizódok türemkednek elő benne hivatlanul, s ő megint mérlegelni fog, vitatkozni, dühöngeni és protestálni, akaratlanul, mintegy magától teszi, mert nem tehet mást, noha tisztában van vele, mindez értelmetlen és felesleges. Lezáródott, alakíthatatlan dolgok forognak benne, feltépve folyton hegedni látszó sebeket.

Vállára veszi szakadozott, piszkos vászontáskáját és kimegy az épületből. Szinte elviselhetetlen a hőség dacára a kora délelőtti időpontnak. Megáll az utcán a kapu előtt. Szétnéz. Kiált és int a csatorna felújításán dolgozó három lapátoló munkásnak, majd átmegy az úttesten hozzájuk. Hetek óta dolgoznak ezen az alig ötvenméteres szakaszon, a férfi már az első időkben szóba elegyedett velük, azóta azzal kezdődnek a napjai, hogy eldiskurálnak. Tudja, nem tekintik partnernek, unalmuk elűzendő hallgatják meg kiagyalt, sikamlós történeteit, nevetnek rajtuk teli szájjal, zrikálják, elsütik rajta otromba tréfáikat; jelenléte támaszt jelent nekik, hozzá mérten kitetszik gyakran tarthatatlannak érzett helyzetük viszonylagosan kedvező volta, s ez gyorsan illanó öntudattal és röpké örömmel tölti el őket. A férfi mindezzel tisztában van, de csöppet sem bánja. Engedelmesen eljuttatja a ráosztódott szerepet cserébe a két-három szál ingyen cigarettáért, egy-egy pohár pálinkáért vagy kannás borért, amivel rendszerint megkínálják.

Ama téli délutánt követő idővel évek után sem tud elszámolni magának a férfi. Mintha egy centrifugába került volna hirtelen, ahol a gyors, körkörös mozgástól a palástnak szegezve állt, állni érezte magát, miközben persze sodródott, tehetetlenül, bámult, s tulajdonképpen csak bizonyos részleteit tudta érzékelni annak a folyamatnak, melyben felemészződtek életének fundamentumai. Ahogy lassan lépked a Dankó Pista utcában feleségével folytatott, verekedéssé fajuló szócsaták foszlányai idéződnek fel benne, a gyermekei szemében elkapott félelem, sajgó fejjel való ébredések öntudatlan részegségekből, hánnyadékból úszó ruhák, bútorok, ismeretlen, semmitmondó női arcok, semmit sem adó testek, szétdúlt ágyak, átizzadt ágyneműk, üvegekkel teli asztalok, áporodott, füsttel telt szobák, kocsmák rosszul megvilágított szögletei, pincék, fészerek, mosókonyhák homálya, savanyú szaga, dobozokból, rongyokból összegórt fekvőhelyek, főnökének vöröslő, gutaütéssel fenyegető feje, időnként sivitássá torzuló hangja, a bírósági tárgyalóterem, a kényelmetlen székek, a szőkített hajú, álszent bírónő, akinek a vastag festékréteg sem tudta eltüntetni a szája körül kimélyült ráncokat és a szeme alatti táskákat.

Eszmélesekor a férfi az utcán találta magát. Elszakadt akkorra minden kötelék, a körbeforgó események egy ponton elengedték, és ő, miként parittyáról leváló kő, repült ki térből, időből, persze ezt ő érezte így, akkor, valójában – ma már tudja – abból, amit addig térnek és időnek tudott. Nem volt már semmije, senkije.

A férfi komótosan halad a hajdan szebb napokat látott, málló homlokzatú házak előtt. Fejét mélyen lehajtja, nem néz előre, igaz, nincs is rá szüksége, lábai tudják az utat, maguktól viszik. Időnként félhangosan magában beszél. Nagyokat szív a munkásoktól kapott cigarettából. Nem veszi észre, hogy a füstszűrő barna papírja parázslík, csak a második próbálkozás után, amikor hiába veszi a szájában, dobja el egy káromkodás kíséretében. A posta épülete mellett ér ki a Kálvária térre, jobbra fordul, és a Baross utcán a József körút felé indul. Már majdnem a Horváth Mihály téri templomnál jár, amikor – mintha hirtelen megébredne – megáll. Eszébe jut, olyannyira elmerült a gondolataiban, hogy elhagyta a húsboltot. Hosszú pillanatokig toporog, pöröl, szidja magát, majd visszafordul. Egyszerre tudatosul benne a fojtó hőség, amit kihangsúlyoz, megerősít a feléledő, ám szinte ugyanabban a pillanatban elülő szélfuvallat, melynek ereje, ideje éppen

csak az útszéli fák leveleinek megmozdításához és az ő arcán meg a hátán kövér cseppekben legördülő verejték lehűtéséhez elég.

Visszaérve a húsbolthoz a férfi egymás után nyitja fel az úttest szélén parkoló autók mellett álló három kukát. Célratörő, kimért mozdulatokkal forgatja át az egymásra dobált hulladékokat; szeme, keze az eltelt évek alatt szakavatottá vált a feladatban. Nem kutat hosszasan, nem hezitál; pillanatok alatt felismeri, megtalálja a bármiféle szempontból értékes, használható dolgokat a szemét tömkelegében. Aki soha nem kukázott – gondolja –, annak fogalma sem lehet róla, mi mindent dobnak ki az emberek. Talált már gyógyszert, antik zsebórárt, tömött pénztárcát, ezüstérmét, fajanszsobrot, működő tranzisztoros rádiót, sőt egyszer még egy arasznyi képernyőjű televíziót is. Ez a három szemetes hosszú ideje afféle élelmiszerraktár számára. Szerencsés napokon nemcsak a neki elég kaját bányássza elő belőlük, főlőleg is marad, amit borra és cigarettára tud később cserélni ismerőseivel, ám a legsanyarúbbakon is fedezik szükségletének jelentős részét. Most is nagyobb főtt kolbász-, debreceni-, virsli-darabokat, sült oldalas- és fasírtmaradékokat szed ki meg szinte teljesen ép sercliket, érintetlen kenyérszeleteket. Nem érdekli, hogy a húsdarabok mustárosak, maszatosak, mindent a táskájába rak, amiről úgy ítéli, vízzel könnyen megtisztítható.

Kutatás közben el-elkapja a mellette elhaladó járókelők pillantását. Látja bennük a viszolygással elegy szánalmat, a megbotránkozást és vele egyszerre a kényszert, a késztetést, mely menekülésre ösztökéli őket a látványtól és mindentől, amit ez a látvány, az ő kukában túrkáló látványa, felébreszt. Akadnak, akik nem tudják eléggé fegyelmelni magukat, irányt változtatnak, és nagy ívben kikerülnek.

A férfit nem érdeklik már az emberek. Nem foglalkozik sem a pillantásaikkal, sem a véleményükkel; lemállott róla a szégyen, ami kezdetben még elborította ilyen szituációkban, elpárolgott belőle a fel-felhorgadó düh, elmúltak a fogadkozások, a néha megacélosodó akarattal együtt elillantak a kérészéletűnek bizonyuló nekigyürkőzések, hogy majd megmutatja, kikapaszkodik, semmivé tompult mára az elkeseredettsége is. Mit is mondhatna? – furakodott benne elő sokszor a kérdés. Vajon képes lenne-e szavakkal érthetően megrajzolni azt a keskeny, szinte érzékelhetetlen mezsgyét, melynek másik oldalán amazok és az élet, míg emitt ő és eme irányanincs létezés lakik,

amelyben nincsen mire várni, nincsenek tervek és nincsen cél, hacsaknem túlélni valahogyan egyik napot a másik után? Megértene-e bárki is, hogy ez a határ csak egyik oldalról átjárható, s aki túl kerül rajta egyszer, a lehető legritkább esetben van visszaútja? Rá kellett jönnie, hogy semmit sem tudna elmondani, hiszen nemhogy ott, amazok, tulajdonképpen itt és ő maga sem érti. Lemondott hát róla jó ideje. Teszi a dolgát rezzenetlenül, majd miután átforgatta és végigtallózta mindhárom szemetes tartalmát, vállára dobja megsúlyosodott táskáját, és elindul felfelé a Baross utcán.

Majdnem dél van már, amikor megérkezik a Kálvin téri aluljáróba. Üdvözlí ismerőseit és letelepszik melléjük, szemközt a metrólejáró előterében lévő Princess pékséggel, ott, ahol a 47-es és 49-es villamos megállójába vivő lépcső mellett kanyarulatot vesz, és az egykori Tolbuhin, ma Vámház körút alá nyúlik be az aluljáró. Megfakult, koszos kockás abroszt vesz elő a táskájából, leteríti a padlóra és kirakja rá a magával hozott, összeguberált ételmet. Körbeülnek a vásznat. A kő kellemesen hűsít a szinte kibírhatatlan forróságban. Esznek, nagy falatokkal, gyorsan, alig rágva meg az ételt. Egyikük egy kanna bort tesz középre, ami többször körbejár. Evés után ismerősei kezükben a *Fedél nélkül* című újsággal az aluljáró különböző pontjaira mennek kéregetni. Mikor visszatérnek, bort hoznak megint meg cigarettát, megkínálják, maguk is isznak és füstölnek, mielőtt újra nekiindulnának. A közösbe adott kaja mintegy felmenti a lejmolás alól a férfit, időnként azonban feláll, imbolygó léptekkel sétálni megy, hogy megmozgassa tagjait, s ilyenkor, ha szimpatikus arcot lát a járókelők között, mintegy kötelességtudásból kinyújtja felé a tenyerét. A kapott pénzből piát vesz a Városkapu Üzletházhoz vivő lépcső melletti Mini Drink nevet viselő italkimérésben.

Az este az aluljáró műmárvány borításának vetett háttal ülve találja férfit. Kezében műanyag boros kanna, alján lötyög még néhány kortynyi. Egyedül van, ismerősei elmentek már mind. Ül és a metró kijáratára mered. Részségének be-bemozduló fátyolán keresztül nézi a kilépőket. Évekkel ezelőtt, késő este itt látta meg a feleségét és a gyermekeit. Az asszony észrevette, egy pillanatra meg is torpant, zavarodottan a táskájában kezdett kutatni, aztán elfordult és továbbment, kezüknél fogva húzva maga után a két gyereket. A férfi azóta ide jár, itt tölti a napjait, de nem látta őket többet.

1

A fiú rövidre szabott életét egyenes vonalúnak láthatná a külső szemlélő. Kanyarok, törések, meglepetések nélkül; események egymásból logikusan következő sorának, olyannak, ami magától értetődő természetességgel – ha lehet ilyet mondani a vég merőben természetellenes voltának ismeretében – jut el attól a hideg, nyirkos februári éjszakától, melyen a vézna, rogyadozó léptekkel haladó, a Bakáts téri templom ködből hirtelen kitestessedő oszlopos, csipkézett, sokívű kapuja előtt megrettenő és hosszú percekig dermedt mozdulatlansággal, könnyezve álló még csaknem gyermeklány végül a Schöpf-Merei Kórház bejárata előtt leteszi a járdára a pólya fölött egy vastag plédbe is bebugyolált aprócska, magatehetetlen testet, egészen a másik éjszakáig, addig a nyáriig, a Népliget elhagyatott tisztásáig, a vértől izsamós avarig, a csonka csontkorongként fehérlő kitelő Holdig.

A fiú sohasem ismeri meg ama első éjszaka történéseit, de rejtve maradnak előtte az előzmények, az okok és a következmények is. Nyíló értelmének első gyermekien ártatlan kérdésével ugyanúgy nem jut túl a felfoghatatlan és megmagyarázhatatlan tényen – nem kellett az anyjának –, mint később a kamaszkor átkozódással elegy követelőzésével vagy még később a fiatal felnőtt szilárdan elhatározott, módszeres kutatásával. Nem tud meg semmit a titkolandó szenvedélyről, mely testvérek között ébred az élet kegyetlen játékainak egyikeként, s aminek az ő léte az egyetlen, eleven, hús-vér bizonyítéka. Nem tudja, hogy a vézna lány miután letette csomagját a járdára, sírva és lélekszakadva fut át a Bakáts téren. A templom mellé érve megcsúszik, elesik, ám feláll és fájdalommal, sebbel, szivárgó vérrel, szakadt harisnyával nem törődve, kissé sántítva rohan tovább a Ráday utcában, a tört fényű lámpák alatt. Léptek szapora kopogását hallja folyamatosan maga mögül, olyan érzése van, mintha követnék, vissza-visszanéz, noha csak saját lépteinek zaja jut el hozzá gondolatnyi késéssel. A Boráros tér sarkán áll meg. Zihál és zokog. A hidegben látszó lehelet fel-felaprózódó felhőkben szakad ki belőle. Összegörnyeszi az oldalát szúró fájdalom. Percekig marad így, majd felegyenesedik és elindul visszafelé. Néhány lépés után megtorpan, megfordul és újra a Boráros tér felé megy. A fiú nem tudja meg soha, hogy a vézna lány, az anyja, képtelen elszakadni a saroktól, sír, el-elindul, de minduntalan visszatér.

Ott éri még a szürke, derengő hajnal is. Később sem tud megbékélni tetteivel. Az elkövetkező másfél évben több százszor járja meg ezt az utat. Órákat lézeng fel-alá, vagy éppen ácsorog a Schöpf-Merei Kórház előtt, mígnem egy hideg, nyirkos novemberi éjszakán a Petőfi hídról a Dunába veti magát. Felpuffadt tetemét hetekkel később Bajától nem messze sodorja partra a folyó.

A fiút hamar felfedezi a kórház személyzete; a Boráros tér és a Ráday utca sarkán tépelődik még a vézna lány, amikor rátalálnak. Beviszik, ellátják, nevet adnak neki. A következő napokban gyámügyi hivatalnokok érkeznek, és állami gondozásba veszik.

Intézetekben cseperedik. Mire anyjához hasonlatos, vézna kamasszá nő, nem lesz az országnak nagyobb tájegysége, ahol hosszabb-rövidebb időt ne töltött volna el. A folytonos változások, elszakadások és beilleszkedések e kényszerű sorozata formálja a fiút. Sebet ejt rajta minden alkalom, nem nagyot, a felszínen alig észrevehetőt, s habár az öntudat jótékonyan igyekszik a semmibe taszítani őket, veritékes álmokban, magányos emlékezetekben, gondolatok alján visszatérnek mindig, mutatva, hogy jelenvalók és kitörölhetetlenek. Gyermekként a fiú még tiltakozik, sir, toporzékol, aztán ahogy nő, rájön, felesleges, a dolgok menetén az ő véleménye, akarata, érzése mit se változtat. Burkot növeszt maga köré szótlanságból, visszahúzódik, gyorsan megkeményedik, mint a felsértett bőr, ami bevarasodik, s noha eldobván e páncélt összeforr, sohasem lesz olyan, mint annak előtte. Egy idő után látszatra megbékél helyzetével. Engedelmesen, protestálás, sőt általában szó nélkül veszi tudomásul az újabb és újabb áthelyezésről intézkedő döntést. Pakol és indul.

A fiú kora gyermekkorától két világban él. Egyik fizikai létezésének tere, mely a józan értelemnek legtöbb esetben fittyet hányó szabályával, személytelen, mechanikus működésével gúzsba köti és lepányvázza, akár felügyelni nem akart vagy nem tudott állatot szokás a legelőn. Másik az ábrándoké, melyben szerencsés, itt-ott akár csodásnak is nevezhető történések alakítják egy csapásra élhetővé környezetét, emelik ki a bezártnak, szűknek és levegőtlennek érzettből, s helyezik egy elképzeltbe, egy tágasba és kilátásokkal rendelkezőbe. Előbbiben tervek kovácsolódnak folytonosan az utóbbi elérésére, a szabadulásra, a való és a vágyott között húzódo fal átlépésére.

Alig több hat évesnél a fiú, amikor először szökik meg az intézetből. Pomázon él ekkor éppen. Egy budapesti kiránduláson megbabonázza a város, szeretne megint elmenni a Vidámparkba, az állatkertbe, hajókázni a Dunán. Másnap délelőtt, kihasználva az állandóan fáradt nevelő figyelmének hiányát, WC-re kérezkedik, de nem megy vissza a terembe. Egy szekrény mögött lapulva türelmesen kivárja, hogy a portás elhagyja a helyét, kislisszol a kapun, és futni kezd az utcán. Izgul, vissza-visszanézve rohan, amíg az út el nem kanyarodik, és azt hiszi, az épületből már nem láthatják. Megáll kicsit, kifújja magát, aztán továbbindul. Úgy tervezi, gyalog megy be Budapestre; előző nap az út busszal igen rövidnek tűnt, nem ígérkezik hát különösen nehéz feladatnak. Egy kereszteződésnél, ahol kétfelé ágazik az út, nem tudja eldönteni, merre induljon el. Hosszas tépelődés után, félve, ugrásra készen szólít meg egy szatyrokat cipelő nőt. Féelme alaptalannak bizonyul; a nő rá sem néz, meg sem áll, úgy, szatyorral a kezében, egyiket éppen csak alig megemelintve, unottan mutatja az irányt. Nagyon nehezen fogy előtte a távolság. Délutánra jár, mire kiér a faluból. Fáradtnak érzi magát. Az út menti fasor egyik akáca alá heveredik pihenni. Elalszik. Arra ébred, hogy fázik. Éjszaka van. Előtte is, mögötte is apró pontok a távolban a települések fényei. Megijed. Tanácstalanul téblábol. Nem tudja eldönteni, merre induljon. Autók suhannak el szórványosan mellette, mígnem az egyik fékez és megáll. Megörül, amikor az állandóan fáradt nevelőt látja kiszállni belőle. Most nagyon élénknek látszik. Kiabál irgalmatlanul, de a fiút most nem érdekli, az sem, hogy durván ragadja meg a kezét, és jókorákat ránt rajta, úgy viszi a kocsinhoz. Visszaérve az intézetbe, a szobájába parancsolják.

Másnap az igazgató irodájába afféle bíróság gyűlik össze nevelőkből. Egy hosszú asztal mögött ülnek sorban. A fiú szemben áll velük. Kérdéseket tesznek fel neki: miért szökött el, hova akart menni, mit akart csinálni, meg hasonlókát. Csendben marad, nem válaszol rájuk, ahogyan a feddő, fenyegető, kioktató és megszegyenítő mondatokra sem. Feszeng. Szeretne a végére érni, túl lenni rajta, mint a havi fertőtlenítéseken, amikor a tagbaszakadt kopasz férfi és a csontsovány segítőnője végigvizsgálja minden gyerek haját, s akiében tetűt találnak, oldalra állítják a padok mellé, majd a procedura végén kiviszi a teremből a folyosóra, gumikesztyűt húznak és nagy zöld üvegekből

valami iszonyúan bűdös folyadékot öntenek a fejükre, megparancsolva, hogy dörzsöljék erősen, aztán úgy, büzlő hajjal vissza kell menniük és viselni valahogy a többiek el-elkapott pillantásait, érzékelhető húzódozását. A testület tagjai rosszul tűrik némaságát. Megátalkodottságként értelmezik, azt hiszik, semmibe veszi kérdéseiket, őket magukat is ezzel. Pedig ha bujkál is valami ilyenén érzés benne, a tanácstalanság messze túlnövi azt. Mit is mondhatna? Akkor, ott, Pomázon, hatévesen a kívánsárról kellene beszélnie, mely a varázslatosnak tetsző város felé indította lebírhatatlan erővel. Később, a hasonló szituációkban – amikor már szinte semmit sem jelentenek neki ezek a felelősségre vonások, nem is figyel oda, amikor megtanul már értelmesen, bűnbánóan nézni, miközben gondolatai egészen máshol járnak –, tudja, bármit mondhatna, úgysem értenék meg. Hiába magyarázná, kérdéseik épp a benne kavargó dolgok lényegét nem érintik. Hogy sohasem az a fontos ilyenkor, hova akar menni, mit akar csinálni, hanem hogy honnan és mit nem. Hogyan is érezhetnék át a menekülési kényszert, a bárhovát, csak el innen érzését, a vágyat a szabadság után, mely mindent jelent, ami az intézeten kívül van, és időnként delejes erővel, a tudott és elfogadott érveket elnyomóan vonzza magához.

Az első szökést szigorú büntetés követi, ahogyan a többit is azután, ám ezek nem tartják vissza a fiút. Okul mindegyikből. Módszeressé teszik. Állhatatossá. Megtanítják, hogy célokat tűzzön maga elé – ezek kívülről nézve teljesen természetesnek nevezhetőek, az ő esetében viszont oly elérhetetlennek tűnnek, mint kedélyes délutáni sétálónak a Mount Everest megmászása –, ne fecsegen róluk, számba vegye és használja az elérésükre rendelkezésre álló eszközöket, hosszan görgesse magában őket, és meg-megújuló erőfeszítéseket tegyen értük.

A gyermeki, ösztönös kérdések után tudatosan kezd kérdezősködni, kutatni szülei után. Nem törik le a folytonos kudarcok, az értetlenséget tükröző flegma, a saját érzelmeivel helyenként összecsengő, ugyanakkor valamiért mélyen nagyon sértő válaszok. Biztos benne, egyszer megtalálja őket. Igaza lesz, de ezt csak a nyirkos-véres avart túrva tudja meg, amikor megjelenik előtte a soha nem látott, számtalan átsírt éjszakán hívott és sokszor elátkozott nő, a vézna lány, akinek arcán a saját vonásaira ismer.

Szökései tervezettekké válnak. Eredményüket az intézeten kívül töltött napok számával méri. Egyre sikeresebbek lesznek. Tizenhat

éves, amikor minden elképzelését felülmúló csúcspontot dönt, másfél hetet tölt távol. Igaz, ez idő alatt többnyire az utcán, aluljárókban, pályaudvaron, kapualjakban, parkokban húzza meg magát éjszakánként, lopni is kénytelen különböző boltokból, hogy ehessen valamit és legyen cigarettája, mégis amikor kiszáll a rendőrségi autóból, s a két egyenruhástól közrefogottan, magát kihúzza lépked befelé az intézetbe, arcán a győzelem büszke és mámoros kifejezése ül.

S egyszer csak eljön a szabadulás. Szinte észrevétlenül – ahogyan a kinnal-keservvel várt, túlon túl remélt és óhajtott pillanatokkal szokott történni – érkezik meg. A fiú betölti tizennyolcadik évét, nagykorú lesz. Életével most már maga rendelkezik. Mindig erről álmodott, erre készült, mégis nehezen magyarázható tétováság vesz rajta erőt. Napokig ténfereg, hezitál, mintha elgyávult volna hirtelen. Felemás érzésekkel és soknak tűnő pénzzel a zsebében hagyja el, immár végleg és legálisan az intézetet. Budapestre utazik. Az ésszerűségen túl döntésében ott van a kitörölhetetlennek bizonyuló gyermekkori rajongó vágyakozás is a varázslatos nagyváros iránt.

Már az utazás ideje alatt megszűnik bizonytalansága, nem vetődnek fel benne oktan kérdések, szeretne mielőbb megérkezni, s elkezdni egy új, egy másik életet, ami majd teljesen kitörli belőle – ő így gondolja – az előzőnek még a nyomait is. Mámoros napok következnek. Beleveti magát a nyüzsgésbe. Élvezi, hogy szinte végtelen nagy a város, egész napokat bolyonghat benne, senki sem ismeri. Nem kell bujkálnia, rossz érzésektől mentesen járkalhat az utcán, leülhet bárhol anélkül, hogy tekintetét elővigyázatosan körbe-körbe járatná, rendőröket, kutató gyámügyeseket keresve. Kihaszználja. Nagyokat sétál, ismerkedik a várossal, az emberekkel.

Hamar talál barátokat. A Nyugati pályaudvarral szemközt, a Skála Metró előtti téren szóba elegyedik egy tőle alig idősebb fiúval. Hamarosan majd' egy tucatnyi fiatal verődik össze az óra alatt, melyen körbefutnak a számok és a betűk folytonosan. Lányok és fiúk vegyesen. Új ismerőse bemutatja minden érkezőnek. Amikor elindulnak, hívják magukkal, ő örömmel velük tart. Bevásárolnak – leginkább piát –, majd felmennek egy tágas, elegánsan és szellősen berendezett lakásba, melyben az egyik lány lakik, akinek az apja valahol Afrikában dolgozik és az anyja kiutazott hozzá. Szétszóródik a társaság. Az egyik szobában páran zenét hallgatnak, a hálót a házigazda lány és egy fiú veszi

birtokba, a többiek a nappaliban a földön ülnek és beszélgetnek. Középen üvegek, melyek időnként körbejárnak. Ide telepszik le a fiú is. Ritkán szól, inkább csak hallgatja a többieket, és nagyokat kortyol, mikor rá kerül a sor. Éjszaka arra riad, hogy forog vele minden. Vakilva, a padlón fekvő testeket átlépve botorkál ki a WC-re. Hányنيا kell. Letérdepel a kagyló mellé. Öklendezik. Ritmikusan, meg-megújuló hullámokban távozik belőle minden, amit megevett, megivott. Szemét könny önti el, mely rebegő aurát rajzol a kagylón tükröződő lámpa köré. Eszébe villan majd ez a kép a Népligetben, azon az utolsó éjszakán, amikor vére spriccel nem csillapíthatóan, s fölötte az égen a kitelő Hold lassan formátlanná válik, elveszíti határozott kontúrját és apró pontokból, foszlányokból álló, fátyolszerű, színes udvar nő köré.

Nem tart sokáig e közösségi létezés. Új barátai olyan hirtelen tűnnek el, ahogyan felbukkantak. A fiú hiába járja végig a jól ismert helyeket, ahol összeverődni szoktak, senkit sem talál. Hiába megy fel a lakáshoz, melyben hetekig buliztak, a csengetésre nem nyit ajtót a lány, akibe pedig beleszeretett, miután a Nyugati pályaudvar előtti megismerkedés másnapján lefeküdt vele. Többször hívja telefonon is. A készülék hosszan kicseng a vonal másik végén, de nem veszik fel, amikor nagy sokára végre igen, akkor sem a lány szól bele. Egy kemény női hang közli vele kurtán, hogy felejtse el ezt a számot, ne telefonáljon többet.

S a fiúnak ekkor megmutatkozik a szabadság másik, árnyékos arca is. Oda mehet, ahová akar, senki sem gátolja, ám nincsen hová, azt teheti, amihez kedve van, viszont időközben elfogyott a pénze, s a legszorosabban vett létfeltételek biztosítása is megoldhatatlan feladatnak tűnik számára. Otthontalan, magányos és szegény.

Kőbányán rója éppen az utcákat céltalanul. Egy hirtelen ötlettől vezetve bemegy a Gergely utcában a Lampart nevű gyárba, melynek kapuja mellett egy táblán különböző területekre munkaerő-felvételt hirdetnek. Tanult szakmát, de nem szereti, kényszernek érezte, mint mindent az intézetben. Bármit csinál, gondolja, annál nem lehet rosszabb. A portás elkíséri egy középkorú férfihez, akivel gyorsan megállapodik munkában, fizetségben és abban, hogy már másnap beállhat. Néhány napja dolgozik, zsákokat rak, keverőkben zománcot készít másod-, harmadmagával, nagy edényekben tolja ki a festőrészlegbe, cseréli a kiürülteket, amikor – a kőbánya-kispesti állomáson töltött éjszakák után – végre talál albérletet magának. Egy panel

félszobát, ami szűk – csak egy ágy fér el benne meg egy kicsi szekrény –, drága – fizetésének majd' háromnegyedére rúg a bérlet –, de legalább nem kell kauciót fizetni érte. Beköltözik. Dolgozik. Küzd az állandósuló pénzzavarral. Tudja, érzi, megtörhetetlen körforgásba került: amit keres, az albérlet felemészti, több úgy maradna, ha saját lakása lenne, ám azt eleve lehetetlenné teszi, hogy pont az erre spórolhatót kell odaadnia.

Aztán egy este utat nyit előtte a sors, legalábbis ő így értelmezi, ha eszébe jut, egészen a végzetes népligeti éjszakáig. Idősödő kollégája, aki kezdettől kedves és figyelmes, gyakran elbeszélget vele, meghívja magához. Vacsoráznak, iszogatnak – a fiú talán többet is a kelletténél –, diskurálnak. Munkatársa a szüleiről kérdezi a fiút, az intézetben töltött évekről, terveiről, közben a saját életéről mesél. Hamar eltelik az idő. Nyugovóra térnek. Éjszaka neszezésre riad fel. Kábán tekintget körbe, de nem lát semmit a sötétben. Aztán munkatársa bebújik mellé az ágyba. Meztelen. A fiú hátát simogatja. Néhány pillanatig tanácstalanul mered maga elé, majd megérti, de nem tesz ellene semmit. Másnap úgy viselkednek, mintha mi sem történt volna. Nem beszélnek az éjszaka történetéről, a pénzről sem, amit a fiú a fotelre tett ruhái alatt talál.

Ám innentől mintha meggyorsulna minden. Mintha rá lenne írva, hogy hajlandó, különböző férfiak szólítják le, tesznek ajánlatot neki, s ő ráébredvén, egy-egy aktussal csaknem az egész havi megfeszített munkával megkeresett pénzhez hozzájuthat, elmegy velük. Felmond a munkahelyén, odahagyja albérletét, egyik állandó kuncsaftja bejuttatja a szállóra, melyért nem kell fizetnie. Kijár a Népligetbe. Úgy tervezi, addig csinálja, amíg annyit keres, hogy otthont teremt magának. Szépen halad, gyűlik a pénze. Szabadidejében már azt nézegeti, melyik környékre költözik majd. Ezért fakad ki olyan dühösen – talán a helyzet nem is indokolta vehemenciával – a férfit, amikor az, szótlánul ugyan, de nagyon beszédesen kétségbe vonja szavait. Nem tudja még, hogy végül neki lesz igaza, hogy még azon az éjszakán, a tisztáson, az összehajló faágak alatt egy kés átvágja majd a torkát, véget vet az életének.

A férfi, aki régóta nem hisz már semmiben, aki nem vár, nem tervez semmit, aki mint egymást szabályos rendben követő akadályokra tekint a lassan sorjázó napokra, szántalmas és értelmetlen feszülésnek látja a fiú aprólékos készülődését, a tényekkel szembesülni nem tudó vagy nem akaró önáltatásként fogja fel jövőt körvonalazó szavait. Nem mond rá semmit, ám véleménye az arcára van írva. S amikor a másik kikel magából, indulattal telten replikázik, majd elrohan, a férfi hallgatja egy ideig a folyosón kopogó, egyre halkuló lépteit, valami tisztelettel vegyes gyöngédség ébred benne iránta e megingathatatlanak bizonyuló meggyőződést tapasztalván, ami előhívja belőle a lemondás alig hallhatóan eldörmögött szavait: „Szegény hülye.”, miközben nehézkesen ellendül az ágy támlájától.

Nem sejtí még ekkor, hogy a szituáció nagyon hamar megismétlődik majd, kitörölhetetlenül íródik az emlékezetébe, akár a bőrbe tetováló túvel örökített rajzolatok.

Másnap ugyanúgy az ágy támlájának dőlve áll a kiürült teremben, kinyúlt pulóverben, foltozott farmernadrágban, karját keresztbefonja a mellén. Szemben vele két fiatalember. Rendőrök civil ruhában. Nyomozók. A fiúról kérdezzetik, akit – ahogyan szavaikból kihámozza – éjszaka meggyilkoltak. A férfit – önnönmagát is meglepve – megrázza a hír. Miközben válaszol nekik, egyszerre ráébred, lényegében semmit sem tudott a fiúról. Nap nap után találkoztak itt, szóba elegyedtek, de fogalma sincs, ki volt valójában, honnan jött, hogy került ide, hogyan élt, mit csinált, túl a nyughatatlanságán persze, meg a makacs feszülésén a realitásokkal szemben, melyek, lám, végül maguk alá gyűrték. Áll, maga elé mered még akkor is, amikor a két nyomozó befejezvé a kérdezzetést, lepecsételi a fiú lemezszekrényét, és távozik. Lepereg benne az előző reggel minden apró részlete, a fiú akkurátus készülődése, jókedvű eltökéltsége, amivel a jövőjéről beszélt, a kifakadása, amiért ő kétségbe vonta szavait. Nehezen magyarázható lelkiismeret-furdalás ébred a férfiban, mintha viselkedésével, érzéketlenségével legalábbis neki is része lenne a történetekben. Legyint egyet. Nehézkesen ellendül az ágy támlájától, közben szántalommal telten, alig hallhatóan szakadnak ki belőle a szavak: – Szegény hülye.

A hír, az önvád és a száanalom hatása alatt, alig odafigyelve hajtogatja össze az ágyneműjét, amikor kész, felnyalábolja, és indulna vele a szekrények felé, ám fémes koppanást hall, majd guruló pénzermék összetéveszthetetlen zaját letről. Visszadobja az ágyneműt az ágyra. Lehajol, de nem lát semmit. Térdre ereszkedik és bemászik az ágy alá, közben halkán elmormol egy káromkodást. Hosszan mereszi a szemét, mígnem méterekkel arrébb felfedezi az érméket. Hason kell csúsznia, hogy elérhesse őket. Felveszi a két húszast, már curikkolna kifelé, de felkelti figyelmét a felhólyagosodott fal, illetve egy téglá, amelyik kivöröslik a piszkos festék és a hámló vakolat egyszínű szürkévé egalizálódott felületéből. Úgy fest, nincsen habarcs körülötte, mintha valaki módszeres munkával, készakarva tisztította volna meg. Engedve kíváncsiságának, odakúszik. A téglá mozog, könnyedén kihúzza a falból. Mögötte üreget talál. Keze nem fér be egészen a résen, csuklója túl vastag, nem engedi, de bent lévő ujjait tudja kissé mozgatni, és hegyükkel egymáshoz préselt papírokat érzékel. A férfit magával ragadja a rejtély, próbálja jobban kitapintani az üregbe megbúvó valamit, ám a lyuk szinte teljes hosszán ugyanazt az éppen csak érintett felületet találja. Megfogja a rés alatti téglát, nekifeszül, de nem tudja megmozdítani. Kicsúszik az ágy alól, izgatottan turkál limlomokkal telt táskájában, míg kezébe akad egy berozsdásodott sörbontó, olyan, amelyiken konzervnyitó és dugóhúzó is van. Immáron sokkal gyorsabban térdel le, veti hasra magát és mászik vissza az ágy alá, mint első alkalommal. Bontja a falat. Nincs nagyon nehéz dolga, legalábbis az elején. Néhány apró ütés, és a felhólyagosodott vakolat mintegy kéttenyérnyi felületen leválik. A felszálló könnyű por a férfi verejtékező arcára tapad. A téglák közti rést kitöltő habarcs is könnyen porlik, míg eléri azt a mélységet, ahol a nagyon hatékony eszköznek bizonyuló hegyes dugóhúzót már nem tudja tovább használni. A sörbontó ívelt végével folytatja, ám sokkal nehezebben boldogul. Ekkor lépéseket hall a folyosóról. Abbahagyja. Megmerevedik. Visszafojtja izgalomtól és a munkától felgyorsult lélegzését is, mintha attól tartana, kihallatszódnak, és elárulhatja. Megkönnyebbül, amikor odakint elenyésznek a léptek. Vár még egy darabig, aztán folytatja. Hosszúra nyúló, kevés eredménnyel járó csiszatolás után a sörnyitót a téglá alatt kikapart résbe teszi, és alulról ütögetve próbálja megmozdítani. A rozsdás fém felsérta a kezét, de nem érdekli, nem is érzi igazán, üti tovább, mígnem

reccsen egyet, enged és kibillen a helyéből. Kiveszi a téglát, benyúl, immáron az egész kezét beengedő résbe és kiveszi azt, amit tapintás alapján egymáshoz préselt papíroknak érzékelt, s amiről kiderül, pénz, bankjegyek befőttes gumival gondosan összefogott kötege, és hamar az is, nem egy van belőle. Sok. Könyékig a lyukba turkálva tapogatja ki és szedi elő az újabb és újabb kötegeket. Mire végez, mire többszöri módszeres átvizsgálás után üresnek tudja az üreget, tekintélyes halomnyi, címletenként válogatott és így gumizott bankjegy gyűlik össze előtte a poros, törmelékkal borított padlón. Zihálva könyököl mellé és hajtja rá fejét, mintha párna lenne.

És ekkor, a nehezen megfogalmazható öröm és vakszerencse első tudatosuló pillanatában, a férfi elveszti egyetlen, évek hosszú során át ösztönösen őrzött menedékét: a rezignáltságot. Mint hegesztőpisztoly hegyes lángja nyomán megnyíló fémlemez, úgy válik szét és szakad le róla e megtartó páncél, s ő ott marad puhán, védtelenül, akár a házát veszített csiga. Fejében egymást gyorsan váltó gondolatok cikáznak, érzelmek tolnak fel benne, érzelmek, amelyekkel nem tud mit kezdeni. Egyszerre feltáruul előtte tisztán, mint hegytetőre érő vándor előtt az alant elterülő táj, ama kifürkészhetetleneknek mondott utak egyike, melyet a szeszélyes és igazságtalan sors rajzolt meg elnagyolt, kapkodó vonalakkal. Tudja a férfi, teljes bizonyossággal tudja, a fiúé a feje alatt összegyűlt halomnyi bankjegy, és most már azt is, igaza volt előző reggel, joggal fakadt ki őrá, hiszen csak egy, talán éppen az utolsó lépés hiányzott neki. Torka elszorul, könny szökik a szemébe, ami elkeveredik az arcán csorgó, port megfogó verejtékkal.

Mindez persze alig tart tovább egy pillanatnál. Az elérékenyülés a félelemmel elegy izgalomnak, a fiú sorsa feletti lamentálás a praktikus teendők számbavételének adja át a helyét. A férfi kicsúszik az ágy alól, magához veszi szakadozott, koszos vászontáskáját, majd visszamászik, kiborítja tartalmát és belerakja a pénzt. Helyére illeszti a két téglát, szétválogatja a törmeléket, a porból kis kupacot formál, ráköp néhányat, összekeveri, a masszát igyekszik közéjük tömködni, rájuk kenni. A maradékot kezével gondosan összesöpri, a kiborított limlomokkal együtt egy nylon szatyorba, azt a táskájába teszi a pénz mellé. Amikor végez, és távozás előtt tekintetét még egyszer végigjártatja munkája helyszínén, megnyugszik, hogy olyan állapotban hagyja ott, ami első ránézésre senkinek sem szúrhat szemet.

Sietne, legszívesebben futva hagyná el a szállót; a lehető leggyorsabban maga mögött szeretné tudni ama vizionált lehetőséggel egyetemben, hogy bárki itt találhatja, felfedezheti tettét, és megfoszthatja a véletlen által neki juttatott pénztől, de parancsol magának. Tisztában van vele, nem szabad feltűnést keltenie semmivel. Nagy levegőt vesz, amitől mintha lassúbbodna kissé az örült pulzálás a halántékában. Visszafogja már-már önálló akaratra ébredt lábát. Fél kézzel magához öleli az ágyra dobott ágyneműt – a másikkal a vállán átvetett táskát markolja görcsösen –, és elviszi a szekrényhez. Komótosan megy át a szobán, aztán végig a folyosón, ahogyan nap mint nap tenni szokta, senkivel sem törődve, noha tudja, utolsó alkalommal sétál végig e hepehupás padlón, e koszló falak mellett. Torkát szorongató boldogsággal vesz gyors búcsút a szállótól.

Kilépve a kapun egyszerre szakad rá a hőség. Szemét bántja a délelőtti verőfény. Hunyorog, kezét ellenzőként a homlokához kell emelnie, hogy lásson. Int és köszön a csatorna felújításán dolgozó munkásoknak, majd átmegy hozzájuk az úttesten, kezét fog velük. Kivesz egyet a feléje nyújtott cigarettásdobozból és rágyújt. Hallgatja a bugyuta vicceket, szelíden mosolyog az otromba élceken, szájához emeli a körbejáró műanyagkannát, kortyol a szőlőt sose látott rubinszínű bornak nevezett folyadékból. Mindvégig erősen markolja táskáját. Az egyik munkásnak fel is tűnik.

– Mi van a tytyódba, haver, hogy annyira szorongatod? – kérdezi, majd a többiekre kacintva, szinte azonnal válaszol is: – Biztos a vagyonod.

Hangos, sértő hahotában törnek ki mind a hárman.

A férfi türelmetlen. Menni szeretne, de nem teszi. Megvárja, míg kifárad a társalgás, megnyúlnak a csöndek a kacagások között, s a három munkás újra kézbe veszi a szerszámot. Kortyol még a borból, elveszi a felkínált cigarettát, csak azután köszön el tőlük, és indul a Kálvária tér felé.

A Baross utcában, a húsbolt előtt úgy dönt, nem nyitja fel a kukák tetejét. Bemegy az üzletbe. Két kiló főtt kolbászt vásárol, fél kiló kenyeret szeletelve meg mustárt. A Horváth Mihály téren, a templom mögötti gyér fűvel benőtt területen leteszi a táskáját és ráül. Tűz a nap, alig viselhető hőség van. Miközben megtörli verejtékező homlokát, tekintetét körbejárhatja a téren. Nézi a lépésben haladó autókat, bennük

az elgyötört, csapzott, dühös sofőröket, az igyekvő járókelőket, a lecövekelte, a tér több pontján, rövid szakaszon fel-lejáró, vagy éppen a házfalnak támaszkodó strichelő kurvákat, szemben a játszótér padjain ülő, messziről felismerhető kigyúrt, tetovált striciket. Kiszedi az élelmet a reklámszatyorból, amibe a hentes pakolta, kibontja a gondosan hajtogatott csomagolópapírt. A kolbászt darabokra töri és bekeni mustárral, a kenyérszeleteket is felaprítja, többségének kiszedi a belét és a füre dobja, majd miután ezeket is összemustározza, együtt, ömlesztve visszadobálja a szatyorba. Galambok gyűlnek a kenyérbélre, szárnyat verdesve, egymást tépve, cibálva, taposva próbálnak hozzájutni, s ha valamelyiknek sikerül egy nagyobb darabot megszereznie, a többiek rátámadnak, igyekezve elorozni a csőréből. A férfi, arcán keserű mosollyal egy ideig szemléli e szájalmas harcot a kenyérért, nagyon jellemzőnek találja, az élet igazi attribútumának.

Miután a saját maga felaprította, összemaszatolta kajával megvendégeli a Kálvin téri aluljáróban ismerőseit, hoz nekik egy fél liter cseresznyepálinkát a Mini Drink nevet viselő italkimérésből – nem várja meg a kérdést, azt mondja, pénzt talált az egyik szemetesben –, iszik és beszélget még velük kicsit, majd mikor eléggé eltompultnak látja őket, hogy ne figyeljenek oda rá, halaszthatatlan teendőkre hivatkozva elköszön tőlük, ígérvén, néhány óra múltán visszatér.

Felmegy a lépcsőn a Ráday utcába. Köszönhetően a tikkasztó melegnek, kevesen lézengenek az utcán. A férfi táskáját szorítva lépked az egykor impozáns, mára enyészetnek indult házak mellett, közel húzódva a falhoz. Feszült. A szembejövők arcát fürkészi bármelyik pillanatban ugrásra, menekülésre készen. Befordul a Mátyás utcába. Betér egy alagsori helyiségbe, ahol nyugati használt ruhákat árusítanak. Szerencséje van, rajta kívül nincs vevő a boltban. Az unatkozó középkorú eladónő láthatóan megőrül érkezésének, elég mosolyognia, futó bókot dörmögnie, őszintének hatóan megdicsérni melírozott haját, hogy beszédessé, ezzel együtt készségessé váljon. Újnak ható világos vászonöltönyt választ a férfi meg néhány fehér inget. Átöltözik a próbafülkében. Fizet. Busás borralalóval hálálja meg az eladónő segítségét, és nem várva meg olvadozó hálálkodásának befejezését, távozik az üzletből. Az első kukánál megszabadul foltozott farmerjétől, kinyúlt pulóverétől meg a törmeléket tartalmazó szatyortól. Hogy az ismerősökkel való találkozást elkerülje, az Erkel utcában megy el a

Vásárcsarnokig, ott fordul ki a Vámház körútra, és visszafelé haladva közelíti meg az OTP fiókot. Számlát nyit, befizeti a pénzt, a kis részét, ám egy jelentékeny összeget hagy csak magánál.

Az utcára kilépve megáll. Először a nap folyamán fellélegzik, mintha irdatlan tehertől szabadult volna meg. Boldog, és most már engedi is szétáradni magában a boldogságot. Felnéz az égre. Hálát ad a fiúnak az összegyűjtött pénzért, azért, mert nem bízott senkiben, semmiben, még, lám, a bankokban sem, hálát a szerencsének, amiért lehetővé tette, hogy ő találhassa meg.

Nagy léptekkel indul a Váci utca felé. Aki most szembe jön vele, semmi rendkívülit nem fedez fel rajta, nem látja másnak, mint egy öregedő, kissé csapzott és borostás – s ez, tekintettel a kánikulára, csöppet sem meglepő – úriembernek, aki egyik kezét nadrágja zsebébe süllyesztve, másikkal a vállára vetett zakóját tartva, arcán különös, kiegyensúlyozottságot sugárzó mosollyal megy a dolga után. Nem hinné el, hogy alig egy nappal ezelőtt ugyanez az ember nyűtt és koszos rongyokban járt, kukákból kerítette elő élelmét, napjait aluljáróban, lejmolással és piálással töltötte, éjszakáit pedig egy vaságyakkal zsúfolt, koszlott hajléktalanszállón. Hasonlóképpen érez a férfi is. Őt magát is meglepi, milyen hihetetlen gyorsasággal távolodik tőle minden, amit eddig az életének volt kénytelen elfogadni, mintha nem várt ajándékként visszakapott volna valamit évekkal előbbi énjéből, akinek helyenként még értelem, cél és öröm látszott a létezésben.

Kényezteti magát. Szobát foglal egy belvárosi szállodában, egy karton drága Marlborót vesz magának meg egy üveg valódi szatmári szilvapálinkát, este megvacsorázik a Fatálban, majd felviszi a szobájába az Anna kávéház asztalánál tüzet kérő fiatal, lélegzetelállítóan csinos, szőke nőt, akiről hamar kiderül, luxuskurva, három nyelven beszél folyékonyan, kuncsaftjai a kimerítő napok után esténként a belváros szórakozóhelyein ellazuló üzletemberek vagy a gazdag külföldi turisták közül kerülnek ki.

Egy hét múltával költözik ki a férfi a szállodából, akkorra talál egy kiadó bútorozott szoba-konyhás lakást a Falk Miksa utcában, melynek bérleti díját egy évre előre kifizeti. Csöndesen él, józan beosztással – a kezdeti habzsolást követően –, módszeresen kerülve hajdani életének gyakori helyszíneit, a találkozás lehetőségét régi társaival. Reggelenként újságot vesz, kisétál a Szent István parkba, a Margitszigetre vagy

a Jászai Mari téren ül le egy padra, olvasgat, ha elunja a keveset változó híreket, nézi a járókelőket. Ismerkedik. Nőkkel elegyedik szoba, meghívja őket vacsorázni, majd a bérelt lakásába, gondosan ügyelve, hogy e kapcsolatok soha ne lépjenek túl a felelősséggel és kötődéssel nem járó alkalmiságon.

Egyszer nekidurálja magát és felkeresi valahai otthonát. Leszáll a metróról a Gyöngyösi utcai megállónál, elmegy a gyermekkórház mellett. Sokáig ácsorog a Madarász Viktor utca Gyöngyösi utca kereszteződésében, a villamospótló régi megállójában bátorságot gyűjtve. Nem változott semmi az évek alatt, állapítja meg, talán csak a csenevész fák nőttek meg és terebélyesedtek ki valamivel barátságosabb fazont adva az egykor kietlen környéknek. Szerencséje van, a lépcsőház ajtaját kitámasztva találja, nem kell a kaputelefont használnia. Beszáll a liftbe. Nézi a felvillanó tudószin számokat, emlékek tolulnak fel benne. Amikor felér, megnyomja a csengő gombját és az a jól ismert, bántóan magas hangon felvisít, hirtelen elgyávul. Egyszerre nagyon rossz ötletnek tűnik már, hogy idejött. Megfogalmazódik benne a menekülés gondolata, indulna is, ám kitárul az ajtó és szemben áll vele a felesége. Úgy néz rá, mintha egy feltámadott halottat látna. Többször hitetlenkedve méri végig tetőtől talpig, még köszönni is elfelejt, csak oldalra lép némán, jelezve, hogy beengedi. Szemben ülnek egymással a nappalinak használt szobában, a két fotelben, közöttük a dohányzó asztal, rajta egy tálcán tele kávékiöntő, két csésze, cukortartó, pohár meg egy üveg Theodóra ásványvíz, amit az asszony hozott be mindjárt az érkezése után. Keveset beszélnek, s az is kimerül a hosszú csöndekkel tagolt kényszer szülte, lényegtelen kérdésekben és a rájuk adott hasonló válaszokban. Valami édes elégtételféle érzés tölti el a férfit látva az alig-alig változott lakást, a régi bútorokat, az itt-ott bebarnult, felhólyagosodott tapétát, elnézve feleségét, akit formátlan-ná, törődötté tett az idő. Felhörpinti a kávéját, iszik egy pohár vizet, majd odaadja a gyerekek nevére szóló két takarékkönyvet és elköszönve a hüledező asszonytól, vidáman távozik.

Hónapok telnek el. Egyik alkalmi szeretője egyszer szoba-konyhás lakást ajánl neki, nem messze az albérletétől, a Honvéd utcában. Megnézi, oszt, szoroz, mérlegel, és úgy dönt, megveszi. Ügyvédhez mennek az eladókkal, aláírják a szerződést, a férfi kifizeti. Talán két hét sem telik bele, mikor megjelenik a lakás – mint kiderül – valódi

tulajdonosa, s nyilvánvalóvá válik, rútul becsapták. Megpróbál harcolni az igazáért, futni a pénze után, megkeresni a nőt, aki belerángatta, ám miután egy este a Falk Miksa utca és a Markó utca sarkán négy nagydarab, kigyúrt fiatalember figyelmezteti, szavaiknak néhány jól irányzott ütéssel és rúgással is nyomatékot adva, megérti, reménytelen. Letelik az albérletére előre kifizetette idő, és újra, immáron másodszor is az utcára kényszerül.

Évek sorjázna ezután, évek, amelyek alatt még lejjebb – ha van egyáltalán értelme a méricskélésnek egy szinten túl – kerül a férfi az otthontalan létezés feneketlennek tetsző poklában. Indulatok nélkül, megadással túri. Mint egy hihetetlenül szép álom idéződik fel benne időnként a fiúval való találkozás, a ráatalálás a pénzre, a szabadság kurtára szabott szakasza. Néha olyan erővel törnek rá az emlékek, hogy nem tudja megállni, félrészeg bódulatban, akadozó nyelvvél elmeséli a véletlen mellé sodorta sorstársainak, akik persze egy szavát sem hiszik, mégis isszák szavait, mintha az *Ezeregy éjszaka* valamelyik történetét hallanák.

A férfi élete egyébként úgy telik, ahogyan a rövid kitérőtől eltekintve telt: meneküléssel a hideg, a meleg, az eső, a hó elől, lejmolással és kukákban keresgéléssel. Egészen a szikrázó napsütéses, hideg áprilisi vasárnap délelőttig, amikor a Blaha Lujza téren a 4-es és 6-os villamos megállójába felvivő lépcső melletti telefonfülke padlóján ülve éppen egy darab száraz kenyeret majszol. Kibírhatatlan fájdalom nyilallik a mellkasába. Tudja, bevégeztetett. Nem szól, nem mozdul. Mintha valami megkönnyebbülést, valami örömfélét is érezne ekkor a fájdalom mellett. Eldől, felsőteste kiesik a telefonfülkéből, elterül az aluljáró kövezetén. Arca torzult grimaszba merevedik, bal kezében ott a megmaradt kenyérszelet fele. Járókelők állják körbe, tanácstalansággal vegyülő viszolygással nézegetik. Egymást méregetik, mintha mindegyik a másikat biztatná cselekvésre. Valaki végül telefonál a mentőknek, akik kérve megállapítják a halál beálltát, és fekete nyilonnal takarják le. Órákig marad ott, mire megérkezik a zárt, szürke furgon, a hullaszállító kocsit, és elszállítja a tetemet.